וכתיב התם [1]טמא יהיה עוד טומאתו בו מה להלן טומאת מקדש אף כאן טומאת מקדש ואלא בה למה לי לרבות נבלת עוף טהור הא אמרת בה מיעוטא הוא משום דמיעוטא הוא אייתר כתיב [2]או כי יגע דבר נגיעה אין דלאו בר נגיעה לא וכתיב בה מיעוטא הוה מיעוט אחר מיעוט [א]ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבו': יש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר הנעשה בפנים וכו': ת"ר [3]וכפר על הקדש מטומאות בני ישראל וגו' יש לי בענין זה להביא שלש טומאות טומאת ע"ז וטומאת גילוי עריות וטומאת שפיכות דמים בע"ז הוא אומר [4]למען טמא את מקדשי בגילוי עריות הוא אומר [5]ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחקות התועבות וגו' ולא תטמאו בהם בשפיכות דמים הוא אומר [6]ולא תטמא את הארץ יכול על ג' טומאות הללו יהא שעיר מכפר ת"ל [3]מטומאות בני ישראל ולא כל טומאות מה מצינו שחלק הכתוב מכלל כל טומאות הוי אומר טומאת מקדש וקדשיו אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו דברי ר' יהוד' ר"ש אומר ממקומו הוא מוכרע הרי הוא אומר [3]וכפר על הקדש מטומאות של קודש יכול על כל טומאה שבקודש יהא שעיר זה מכפר תלמוד לומר [3]ומפשעיהם לכל חטאתם [ב]חטאים דומיא דפשעים מה פשעים שאינם בני קרבן אף חטאים שאינם בני קרבן ומנין ליש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף ששעיר זה תולה ת"ל לכל חטאתם חייבי חטאות במשמע אמר מר יש לי בענין זה להביא ג' טומאות טומאת ע"ז וטומאת גילוי עריות וטומאת שפיכות דמים האי ע"ז היכי דמי אי במזיד בר קטלא הוא אי בשוגג בר קרבן הוא במזיד ולא אתרו ביה בשוגג ולא אתידע ליה

גילוי

וכתיב התם. בטומאת מקדש בפרשת פרה אדומה: **בה למה לי.** למעוטי תרומה דמהיכא תיתי לחיובא דמהאי לא אתיא שכן כרת: **לרבות נבלת עוף טהור.** המטמאה בבית הבליעה שאם אכלה ונכנס למקדש חייב: **משום דמיעוטא הוא דאייתר.** מיעוט זה בא לרבות כדמפרש ואזיל ואיתרבאי ביה נבלת עוף טהור ע"י מיעוט אחר מיעוט: **כתיב או כי יגע.** בטומאת אדם בעולה ויורד כתיב: **דלאו בר נגיעה.** שאינו מטמא בנגיעה אלא בבית הבליעה על ידי אכילה כדכתיב (ויקרא יז) אשר תאכל נבלה וטרפה וכבס בגדיו ומוקמינן לה בנבלת עוף טהור בתורת כהנים[ג] ואמרינן התם יכול תטמא במגע ת"ל לטמאה בה אין לך אלא האמור בה שאין לה טומאה אלא אכילתה: **וכפר על הקדש.** בשעיר הנעשה בפנים כתיב באחרי מות: **מטומאות ולא כל טומאות.** והואיל ולא פירש לך על איזו מהם לא מסרן אלא לחכמים לפרש על איזו מדבר לא ולמד בבנין אב: **מה מצינו שחלק כו'.** כלומר איזהו טומאה מצינו חלוקה במקום אחר טומאת מקדש וקדשיו ולקמן (ח.) מפרש לה היכא: **אף כאן.** שחילק להיות בכפרה ואין שאר טומאות עמה דע שבטומאת מקדש וקדשיו הכתוב מדבר: **אף כאן בטומאת מקדש וקדשיו** גרסינן ולא גרסינן נחלוק: **ממקומו הוא מוכרע.** אין אתה צריך להכריעו ממקום אחר כי בו עצמו הכריע הכתוב שאינו מדבר אלא בטומאת מקדש וקדשיו: **יכול על כל טומאה שבקדש.** בין שיש בה ידיעה בין שאין בה ידיעה: **מה פשעים שאינן בני קרבן.** שאין פשע אלא מזיד: **אף חטאים שאינן בני קרבן.** יצא שיש בה ידיעה בתחלה וידיעה בסוף והעלם בינתים שהיא בת קרבן: **ומנין לשיש בה ידיעה בתחלה כו'.** ולא לשאין בה ידיעה בתחלה אע"פ שאף היא אינה בת קרבן: **לכל חטאתם.** הראוי לבא לכלל חטאתם יצאה שאין בה ידיעה בתחלה שאינה באה לכלל חטאת עוד לעולם: הכי גרסינן **חייבי חטאות במשמע** ולא גרסינן כל חייבי חטאות: **חייבי חטאות במשמע.** הראוי לבא לידי חטאת לכשתוודע לו ידיעה בסוף: **בר קרבן הוא.** ככר מפורש קרבן בפרשת שלח לך (במדבר טו): **במזיד ולא אתרו ביה.** ואינו נהרג בלא התראה כדאמרי' בסנהדרין בפרק היו בודקין (דף מא.): **ולא אתידע ליה.** סלקא דעתך אמינא לתלי ליה להגן מן היסורין עד שיוודע לו:

אי

ואיצטריך ג"ש לאפוקי תרומה וא"ת אמאי איצטריך ג"ש דרבי כיון דידעינן מקדש מג"ש דטומאה נילף קודש מדאיתקש למקדש וליכא למימר תרומה נמי דלאמר קרא בה ולא בתרומה דהשתא ליכא למיפרך ואימא בה ולא קודש הואיל וקודש הוא בכרת כמו מקדש אבל תרומה לא דמי למקדש וי"ל דאיצטריך ג"ש לאיתורי בה לרבות נבלת עוף טהור דלמעט תרומה לא איצטריך דמהיכא תיתי דמהיקשא דמקדש לא אתי מדאיצטריך ג"ש דרבי אבל אי לאו ג"ש דרבי לא הוה מרבינן נבלת עוף אלא אדרבה הוה ממעטינן ליה מכי יגע ובה אתא למעוטי תרומה ומיהו תימה למה לי ג"ש דרבי תיפוק מג"ש דטומאה דלענין קודש נמי דרשינן ליה בפרק בתרא דמכות (דף יד:): **יש לי בענין הזה להביא ג' טומאות.** אכתי איכא טובא כגון אוכל תרומה בטומא' וטמא ששימש אלא נקט הני לרבותא דיש להביא אע"פ שהן חמורות וכי ממעט להו ממעט נמי אחריני א"נ נקט הני אע"ג דלאו טומאה ממש ניהו אלא בלשון טומאה נכתבו וא"ת איך יכפר על כולן הא אמר לקמן (דף ח:) כפרה אחת מכפר ואינו מכפר ב' כפרות וליכא למימר דה"ק יש להביא אחת מג' טומאות (ד)דא"כ אמאי איצטריך מטומאה ולא כל טומאה דלא מכפר אלא אחת תיפוק ליה מאחת דדרשינן מיניה לקמן דאינו מכפר ב' כפרות וע"כ אית לן לאוקמה בטומאת מקדש וקדשיו לפי שחלק הכתוב וי"ל דלא חשיב ב' כפרות אלא כשמכפר מה שקרבן אחר מכפר וכן משמע לשון הקונטרס דלקמן מדע דהא מכפר על הקודש ועל המקדש ולא מיקרי ב' כפרות כיון שאין קרבן אחר מכפר כענין זה: **בע"ז הוא אומר למען טמא את מקדשי.** פירוש קדושת שמי והאי קרא במולך כתיב וקסבר האי תנא מולך היינו ע"ז ופלוגתא היא בפרק ארבע מיתות (סנהדרין ד' סד.): **וכפר על הקדש.** אע"ג דבמקדש איירי כדמוכח לקמן בשמעתין מ"מ מדאפקיה רחמנא בלשון קודש שמעינן טומאת קודש ומדאיתקש ליכא למימר דאם כן תרומה נמי: **אי בשוגג בר קרבן הוא.** הכא אתי שפיר דפשיטא ליה דלא מכפר אבר קרבן כדדרשינן בסיפא דברייתא חטאים דומיא דפשעים דלאו בני קרבן אבל לקמן דפריך אסיפא דברייתא גופה דקתני יכול על כל טומאה של קודש וכו' האי בר קרבן הוא משמע דבלאו הך דרשה דחטאים דומיא דפשעים פשיטא ליה דלא מכפר אבר קרבן ונראה דפשיטא ליה משום דאתי מקל וחומר משעיר המשתלח דמכפר על (א) כמה עבירות ומרובה כפרתו אפ"ה אינו מכפר אבר קרבן כדדרשינן ביה התם חטאים דומיא דפשעים וכ"ש אבר קטלא ואבר מלקות דלא מכפר כדמוכח התם דאמר חייבי מלקיות שעבר עליהן יום הכפורים חייבין ופריך פשיטא מ"ש מחייבי חטאות ואשמות ודאין וא"ת ונוקי כגון דאתיידע ליה סמוך לשקיעת החמה וי"ל דהאי (ב) נמי נפקא לן מסיפא דברייתא דלא תלי ליה: **במזיד ולא אתרו ביה.** ואם תאמר והא לא אתיא לכלל חטאת וי"ל דהשתא דמוקי במזיד לא הוי חטאים אלא פשעים ובפשעים לא בעינן דאתיא לכלל חטאת דכולהו לאו בני חטאת ניהו אבל גבי שפיכות דמים קשיא דמוקי ליה בשוגג ולא אתיידע ליה והא לא אתי לכלל חטאת ואין לומר הואיל ואתי לכלל גלות אתי לכלל חטאת קרינא ביה דהא מוקי להו נמי בהנך דלאו בני גלות ניהו ויש לומר אף על גב דלא אתי לכלל חטאת אין לחוש כיון דתלי נמי אטומאת מקדש וקדשיו דאתי לכלל חטאת וכן משמע לקמן דפריך וניכפר פנימי אדידיה ואדחיצון ואע"ג דכפרת חיצון לא אתי לכלל חטאת וא"ת והיאך אפשר לאוקמה במזיד והא לא משכחת ביה כפרת חיצון דהיינו אין בה ויש בה וי"ל דאין לחוש דמוקמא כפרת חיצון אטומאת מקדש וקדשיו גרידא וא"ת והיכי מצי לאוקמה במזיד ולא אתרו ביה הלא בגדי כהונה מכפרין על אלו ג' עבירות (ה)אפוד על ע"ז כתונת על שפיכות דמים ומכנסים על גילוי עריות וי"ל דבעי למימר שעיר הפנימי יכפר עמהם וזה בלא זה לא יועיל ואע"ג דלקמן פריך וניכפר פנימי אדידיה ואדחיצון ולא בעי למיפרך וניכפרו תרוייהו אחד דשתי קרבנות ודאי אין סברא שיבואו לכפר על דבר אחד אבל זה אפשר דבגדי כהונה יכפרו עם קרבן דבר אחד: **בשוגג ולא אתיידע ליה.** ואם תאמר והמקשה מה היה סבור דהא כי מוקמינן ליה בטומאת מקדש וקודש איירי נמי בשוגג ולא אתיידע ליה דהיכא דאתיידע ליה בר קרבן הוא ויש לומר דמטומאת מקדש וקדשיו אתי שפיר דאיכא לאוקמה במזיד ואפילו אתרו ביה דליכא (ו)כרת ומשום הכי פריך טפי אהנך ג' טומאות דאיכא למיפרך בין בשוגג בין במזיד אבל קשיא דלאטומאת מקדש וקדשיו נמי איכא למיפרך אמזיד אי במזיד בר מלקות הוא דחייבי כריתות שלקו נפטרו מידי כריתתן:

גילוי

רבינו חננאל

וכתיב במקדש טמא יהיה עוד טומאתו בו. מה להלן (קרבן) [טומאת מקדש] אף כאן קרבן בטומאת מקדש וקדשיו. אשר יטמא בה לרבות נבלת עוף טהור דלא מטמא במגע אלא בבית הבליעה: ת"ר וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל. יש לי בענין זה להביא ג' טומאות. טומאת ע"ז וטומאת גלוי עריות וטומאת שפיכות דמים. טומאת ע"ז שנאמר למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי. בג"ע כתיב כו'. עד ומנין שעל שיש בה ידיעה בתחלה ואין בה ידיעה בסוף שעיר ויוה"כ תולה. שנאמר לכל חטאתם חייבי חטאות במשמע. אוקמוה [טומאת ע"ז] יש לומר לך אם הוא במזיד ולא אתרו ביה דלאו בר קטלא הוא. או בשוגג ולא אתיידע ליה דלאו בר קרבן הוא שעיר זה תולה והוא הדין בטומאת גלוי עריות וטומאת שפיכות דמים כו'.

מסורת הש"ס

א) [יומא סג. וש"נ], ב) כריתות כה:, ג) [אחרי פרק יג], ד) [לשון הא"כ מגומגם ויש להגיה דאמרי כמקום דא"כ. רש"א], ה) [זבחים פח:], ו) [נ"ל אלא כרת],

◆

תורה אור השלם

1. כל הנגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן יי טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טמאתו בו: במדבר יט יג

2. או כי יגע בטמאת אדם לכל טמאתו אשר יטמא בה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם: ויקרא ה ג

3. וכפר על הקדש מטמאת בני ישראל ומפשעיהם לכל חטאתם וכן יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם: ויקרא טז טז

4. ואני אתן את פני באיש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו כי מזרעו נתן למלך למען טמא את מקדשי ולחלל את שם קדשי: ויקרא כ ג

5. ושמרתם את משמרתי לבלתי עשות מחקות התועבת אשר נעשו לפניכם ולא תטמאו בהם אני יי אלהיכם: ויקרא יח ל

6. ולא תטמא את הארץ אשר אתם ישבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני יי שכן בתוך בני ישראל: במדבר לה לד

◆

הגהות הב"ח

(א) תוספות ד"ה אי וכו' דמכפר על עבירות ידועות ומרובה וכו' כדדרשינן ביה התם. נ"ב בפ' בתרא דכריתות: (ב) בא"ד וי"ל דהאי מיהא נפקא:

◆

מוסף רש"י

מה פשעים שאינם בני קרבן. דפשעים הייתו מרדין, שמורד ברבו, וכן הוא אומר (מ"ב ג) מלך מואב פשע בי (כריתות כה:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones